

Posiedzenie Komitetu Monitorującego
program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027

Między wolnością a odpowiedzialnością - o badaniach domów pomocy społecznej w województwie łódzkim

11 września 2026 r.

dr Małgorzata Potoczna, dr Magdalena Błaszczuk, Joanna Dytrych

Fundusze Europejskie
dla Łódzkiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Badanie podmiotów świadczących opiekę długoterminową dla dorosłych w województwie łódzkim

→ koncepcja:

dr hab. Dorota Podgórska-Jachnik, prof. UŁ - ekspertka

dr Magdalena Błaszczyk, RCPS w Łodzi

Joanna Dytrych, RCPS w Łodzi

→ badanie zrealizowane w 2026 roku przez Uniwersytet Łódzki

→ zespół:

dr Małgorzata Potoczna, Instytut Socjologii UŁ

dr Zbigniew Głąb, Instytut Socjologii UŁ

dr Agnieszka Kretek-Kamińska, Instytut Socjologii UŁ

dr hab. Ewa Kusideł, prof. UŁ, Instytut Gospodarki Przestrzennej UŁ

Cele szczegółowe:

Cel główny badania:

Opis funkcjonowania podmiotów opieki długoterminowej dla dorosłych **według ich typu** w kontekście **kultury bezpieczeństwa** wraz z opracowaniem listy czynników i uwarunkowań wewnętrznych mających wpływ na sposób funkcjonowania podmiotów oraz ich kulturę bezpieczeństwa.

Operacjonalizacja, opracowanie oraz testowanie listy wskaźników do podłużnego opisu PŚODD oraz ich kultury bezpieczeństwa wraz z wypracowaniem narzędzia

Pomiar z użyciem narzędzia do opisu funkcjonowania PŚODD

Szczegółowa charakterystyka 8 podmiotów, które otrzymały dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020

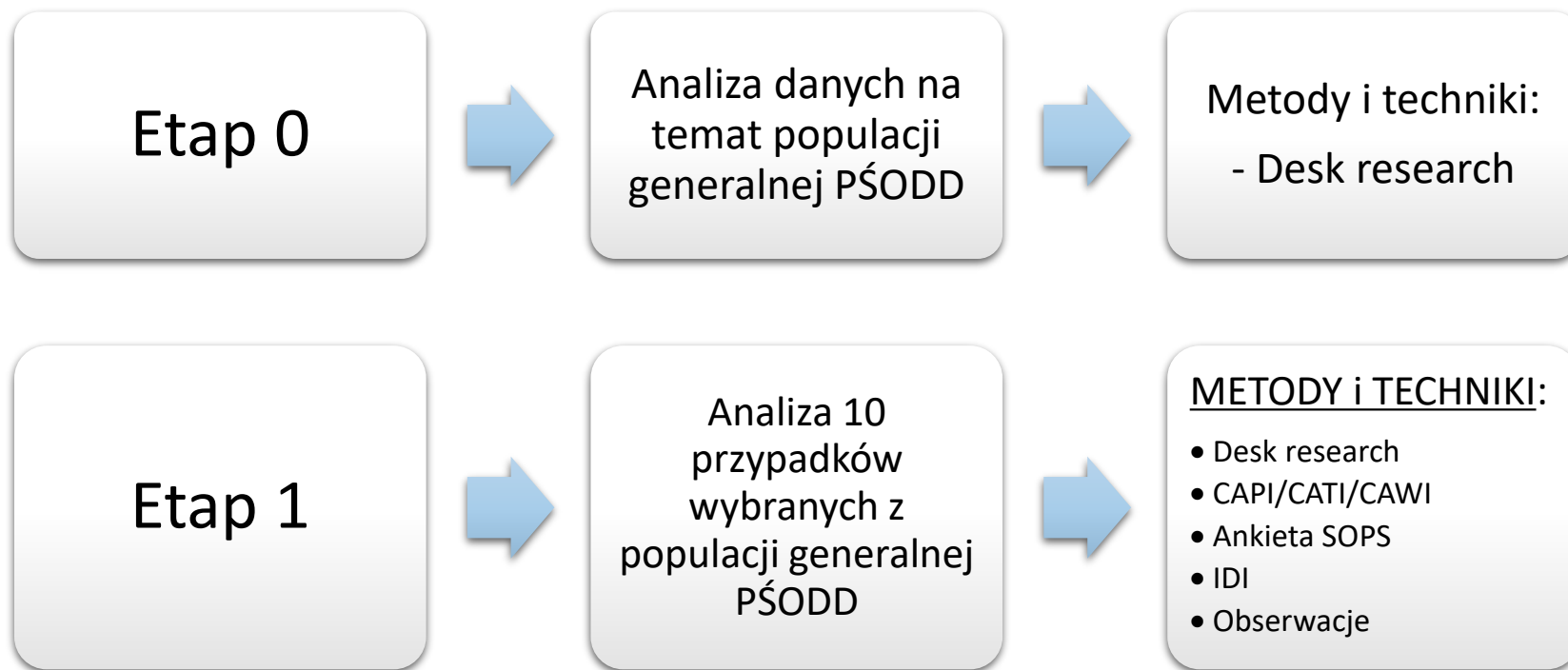
Sformułowanie zestawu rekomendacji dla PŚODD oraz dla podmiotów kreujących politykę społeczną w regionie odnośnie sposobu świadczenia usług i rozwoju modelu ich świadczenia w oparciu o idee deinstytucjonalizacji.

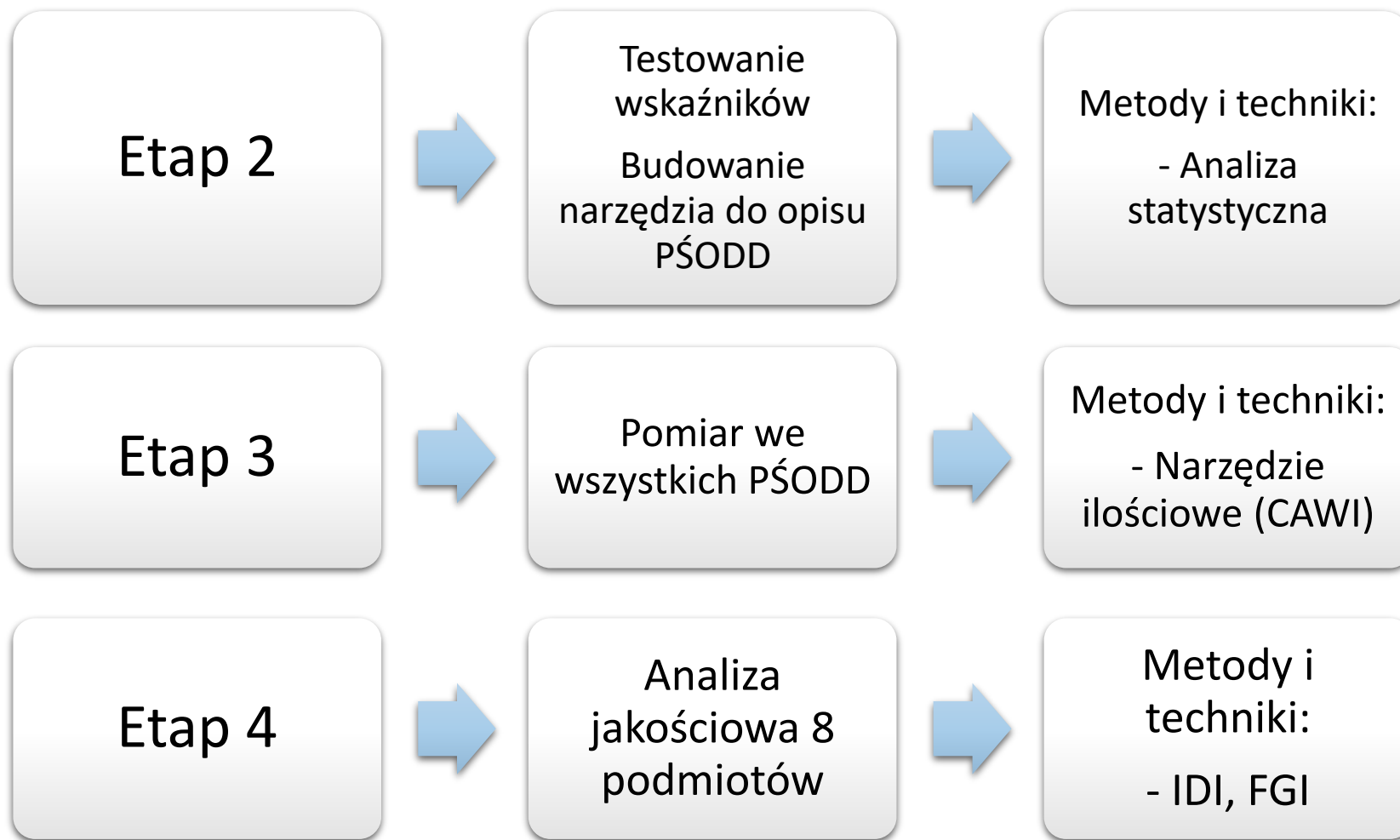
Definicja operacyjna podmiotu świadczącego opiekę długoterminową dla dorosłych (PŚODD)

- Na potrzeby badania podmioty świadczące opiekę długoterminową dla dorosłych rozumiane były jako podmioty formalne z liczbą miejsc **powyżej 8**, w których przebywają pełnoletni mieszkańcy całodobowo i długoterminowo tj. **powyżej 3 miesięcy**. W szczególności do tej kategorii zakwalifikowane zostały:
 - domy pomocy społecznej
 - zakłady opiekuńczo-lecznicze
 - zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze
 - hospicja stacjonarne i oddziały medycyny paliatywnej
- Ponadto do PŚODD zaliczone zostały wszystkie podmioty, które otrzymały dofinansowanie z RPO WŁ na lata 2014-2020

Plan badawczy

Plan badawczy – c.d.

Główny cel badania w ujęciu socjologicznym:

**Badanie miało przede wszystkim na celu
rozpoznanie poziomu przenikalności
podmiotów opieki długoterminowej dla dorosłych w
województwie łódzkim w kontekście praw jednostki do wolności i
samostanowienia**

**oraz wypracowanie narzędzia do systematycznego monitorowania zmian w
tym zakresie.**

Definicja przenikalności przyjęta w badaniu

Przenikalność domów pomocy społecznej stanowi stopień upodmiotowienia jednostki w kontekście poszanowania jej prawa do wolności i niezależności, godności, samostanowienia, decyzyjności w różnych obszarach codziennego funkcjonowania

GLOBALNY INDEKS PRZENIKALNOŚCI PLACÓWKI (GIPP) - kategorie

- ☐ Lokalizacja i relacje przestrzenne ze środowiskiem lokalnym
 - ☐ Organizacja przestrzeni
 - ☐ Dostępność podmiotu
 - ☐ Poszanowanie intymności
 - ☐ Formalizacja organizacji życia zbiorowego
 - ☐ Relacje społeczne (personel–mieszkańcy)
 - ☐ Decyzyjność i demokratyzacja życia
 - ☐ Autonomia dysponowania zasobami
 - ☐ Otwartość
 - ☐ Represyjność i przymus
 - ☐ Strategie bezpieczeństwa
 - ☐ Kompetencje kadry
-

GLOBALNY INDEKS PRZENIKALNOŚCI PLACÓWKI (GIPP)

Krok 1

- Zestawienie kategorii i zakresów punktowych

Krok 2

- Normalizacja wyników

Krok 3

- Indeksy cząstkowe (profil przenikalności)

0

100

Im wyższy wskaźnik tym wyższa przenikalność

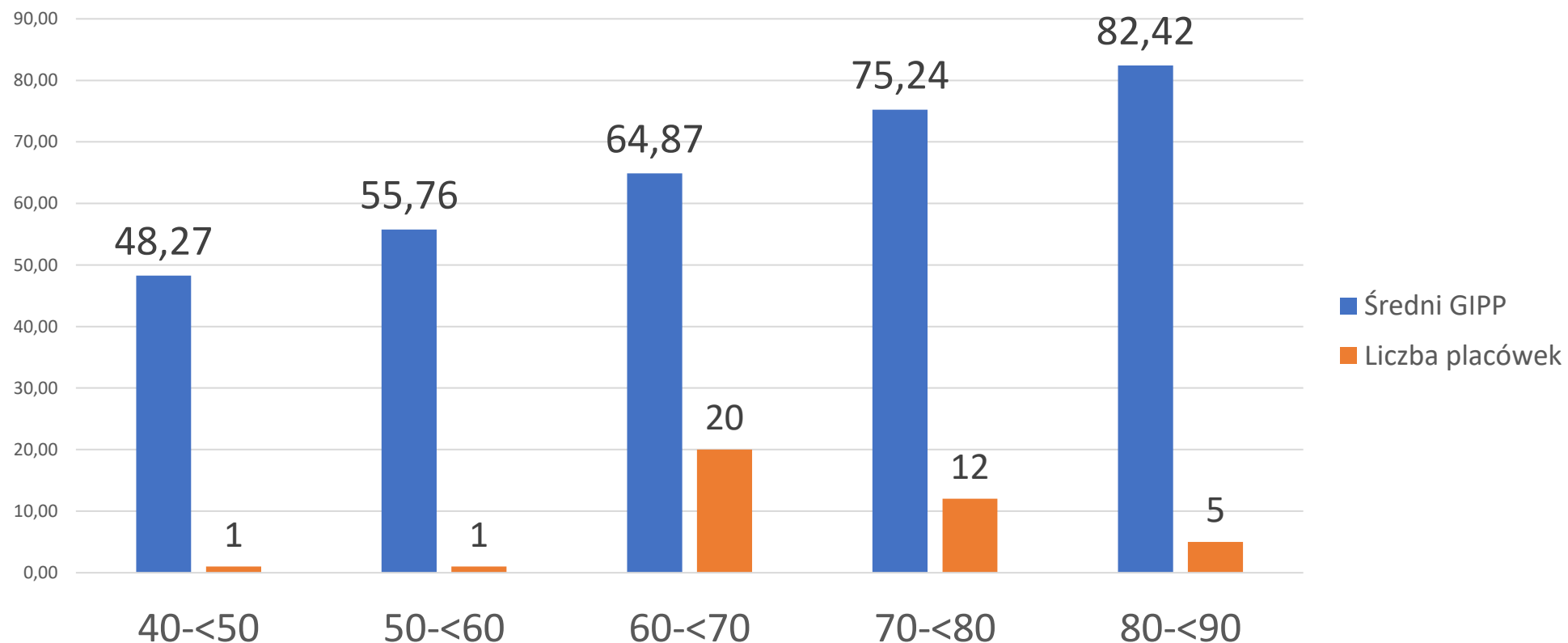
Próba badawcza

Domy pomocy społecznej w woj. łódzkim

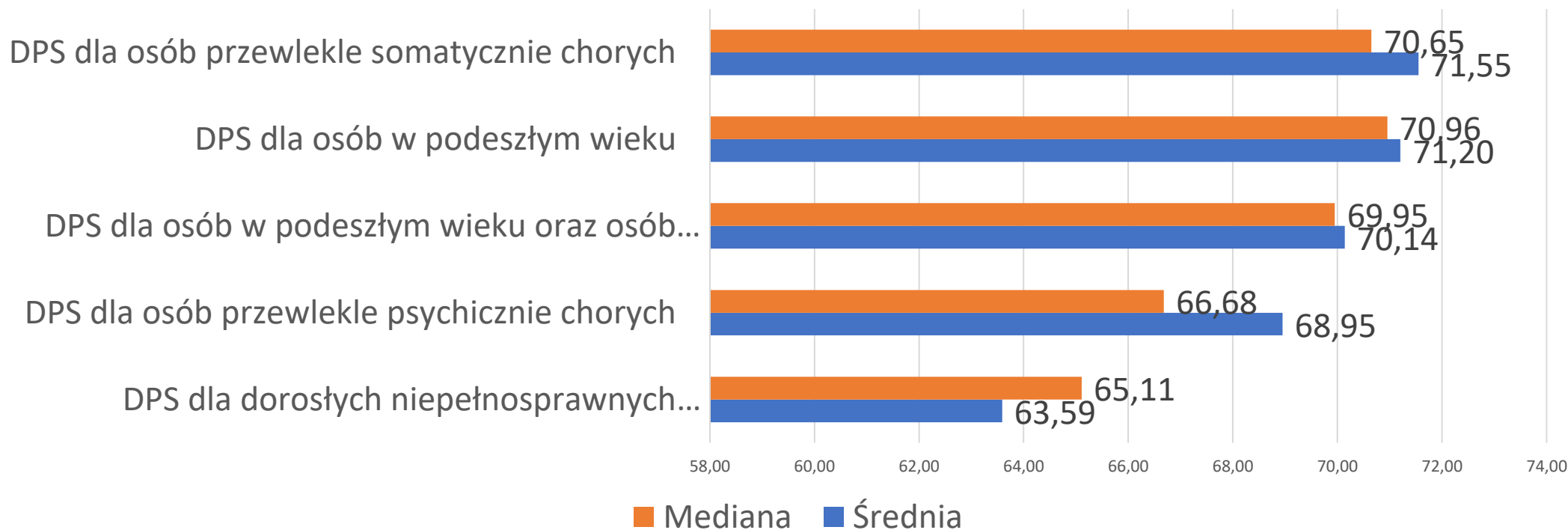
39 placówek z 53

73,6 % – respons rate (poziom realizacji próby)

GLOBALNY INDEKS PRZENIKALNOŚCI PLACÓWKI (GIPP) - liczba placówek w przedziałach GIPP

GLOBALNY INDEKS PRZENIKALNOŚCI PLACÓWKI (GIPP) - wg typów placówek

Najważniejsze wnioski

Średni GIPP: **70,26** (najniższy: 48,27; najwyższy 85,34)

Najwięcej placówek (20) w przedziale 60-<70

Niższy GIPP DPS-ów dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i chorobami psychicznymi

Kategorie z najwyższym indeksem przenikalności: Lokalizacja i relacje przestrzenne; Represyjność i przymus; Relacje społeczne

Kategorie z najniższym indeksem przenikalności: Kompetencje kadry (rozumiane w wąski sposób – poprzez specyficzne szkolenia); Otwartość; Decyzyjność mieszkańców; Formalizacja organizacji życia zbiorowego

Brak powiązań GIPP z typem gminy

Brak istotnie statystycznych korelacji GIPP z liczbą kadry, liczbą mieszkańców i liczbą mieszkańców usamodzielnianych

Dodatnia korelacja liczby pracowników socjalnych oraz psychologów z indeksem relacji społecznych

Romanów

Tomaszów Mazowiecki

Rąbień

Łódź, Muncypalna

Drzewica

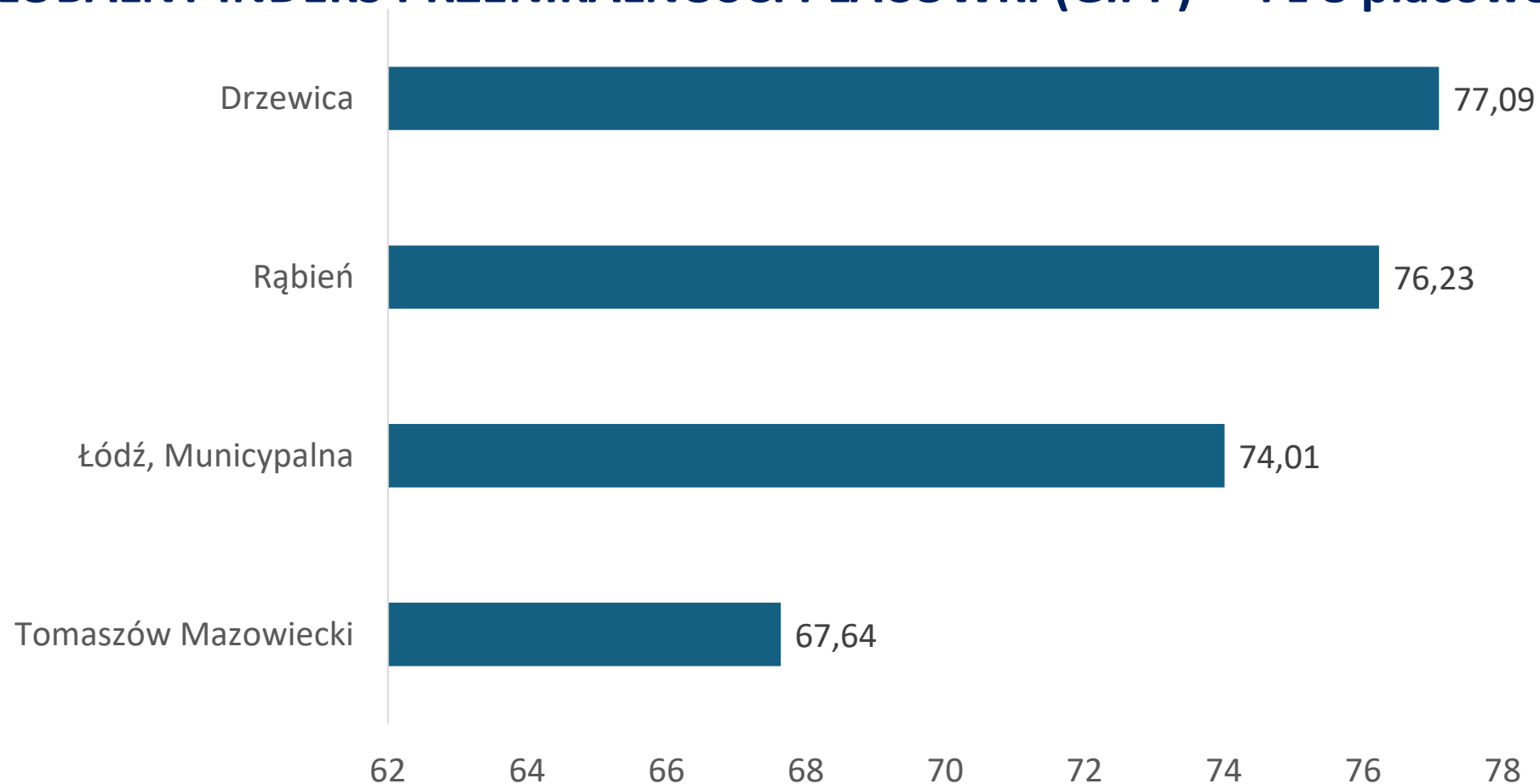
Łask Kolumna

Łaznowska Wola

Daszyna

GLOBALNY INDEKS PRZENIKALNOŚCI PLACÓWKI (GIPP) - 4 z 8 placówek

Jak postrzegają swoją sytuację DPS-y?

Istotny element systemu wsparcia

„Ostatnie ogniwo” – o charakterze „ratunkowym”

Miejsce zapewniania kompleksowych usług

Dom dla mieszkańców

Placówki i DI jako sprzymierzeńcy

Konkluzje

- Analiza materiału badawczego prowadzi do wniosku, że domy pomocy społecznej pozostają istotnym i trudno zastępowalnym elementem systemu wsparcia. Jednocześnie badane placówki rozpoczęły i kontynuują proces stopniowych przemian związanych z wdrażaniem założeń (de)instytucjonalizacji i odchodzeniem od restrykcyjnych form funkcjonowania instytucjonalnego.
- Ograniczona aktywność mieszkańców wynika również ze stosunkowo słabych więzi społecznych. Wiele z nich utrzymuje sporadyczne kontakty rodzinne, a relacje z innymi mieszkańcami mają często charakter powierzchowny. Nie sprzyja to powstawaniu poczucia wspólnoty ani działań zbiorowych.

Konkluzje – c.d.

- Badane domy pomocy społecznej nie mają już charakteru klasycznych instytucji totalnych, natomiast nadal zachowują szereg cech wynikających z konieczności organizowania całodobowej opieki nad osobami niesamodzielnymi.
- Kierunek zmian: zmierzać ku stopniowemu zwiększaniu autonomii mieszkańców, otwartości na środowisko lokalne oraz rozwojowi usług wspierających życie poza instytucją, przy jednoczesnym zachowaniu funkcji opiekuńczych wobec osób potrzebujących największego wsparcia.
- Badanie uświadamia przede wszystkim jak znacząca zmiana dokonuje się w tego typu instytucjach. W naszym głębokim przekonaniu domy pomocy społecznej będą i powinny nadal funkcjonować. Nie oznacza to oczywiście, że, nie dostrzegamy potrzeby dalszych koniecznych zmian w ich funkcjonowaniu, przekonania, iż warto włączać je organizacyjnie i funkcjonalnie w procesy deinstytucjonalizacji.

Dziękujemy za uwagę

Fundusze Europejskie
dla Łódzkiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

